

1875 - 2005

130 let dobrovolných hasičů v Tanvaldě

Hasiči na Tanvaldsku na přelomu 19. a 20. století aneb 130 let dobrovolných hasičů v Tanvaldě.

Začátkem roku 1885 obdržely zdejší hasičské sbory zprávu o rozvolnění Liberecké župní hasičské jednoty a hned se začaly zabývat v rámci procesu hasičského spolčování v Království českém vytvořením nové hasičské jednoty. V roce 1885 tak byla v rámci procesu hasičského spolčování v Království českém založena „Tanvaldská okresní hasičská jednota“, která v době založení měla 11 sborů a 1269 činných členů. K oficiálnímu založení jednoty došlo na shromáždění zástupců jednotlivých hasičských sborů, které se konalo 21. června 1885 v Tanvaldě. Do jednoty později patřil i sbor z Harachova z okresu Semily a z Jizerodoli, tehdejšího okresu Rokytnice. Jednotlivé sbory byly založeny v letech 1868 až 1886. Nejdříve byl hasičský sbor založen ve Smržovce. Hasičský sbor v Tanvaldě byl založen v roce 1875 a sbor na Šumburku v roce 1884. V obvodu jednoty tehdy bylo 3.627 domů a 24.454 obyvatel. Vytvoření Tanvaldské okresní hasičské jednoty přineslo zlepšení organizace, zpřehlednění činnosti a zásahových možností jednotlivých hasičských sborů, konkretizaci hasičské činnosti až do posledních detailů a v neposlední řadě prohloubení kontaktů mezi sbory a velením sborů.

Vznik hasičských sborů a hasičské jednoty byl spjat zejména s rapidním rozvojem živností a sklářského, textilního a strojírenského průmyslu na Tanvaldsku v druhé polovině 19. století a s tím související hustou zástavbou údolí a horských svahů kolem toků Kamenice, Desné a Jizery. Vedle průmyslových objektů bylo třeba účinněji chránit proti požárům i nově vznikající budovy obchodních firem, úřadů, škol a stále přibývajících obytných domů.

Zdůrazňována byla i humanitní stránka a vzájemnost hasičské činnosti, pomoc bližnímu při ochraně proti požáru a při hašení požáru, záchrana bytí i skromného majetku, který lidé v horských podmínkách těžkou prací, nelehkým živobytím získávali celý život a po celé generace.

V roce 1910 byla „Tanvaldská okresní hasičská jednota“ mezi hasičskými jednotami německo-českého regionu svou úrovní, schopností a veličností na třetím místě.

Po pětadvaceti letech svého působení již čítala 31 hasičských sborů s celkem 3.490 členy. Z toho bylo 21

místních dobrovolných sborů a 10 továrních sborů.

Od roku 1885 do roku 1910 bylo dle starých záznamů na celém území Tanvaldské okresní hasičské jednoty 444 požárů, při kterých hasičské sbory musely mnohdy zasahovat za velmi těžkých podmínek, při nichž prokázaly svou energii a chladnokrevnost.

Jednotlivé hasičské sbory také musely zasahovat při povodních a zachraňovat majetek obyvatelstva i firem. Opakování povodní vyvolalo potřebu některé hasičské sbory k provádění zásahů při povodních speciálně vybavit. Například koncem července roku 1897 byly na většině území Jabloneckého okresu, tedy i na Tanvaldsku, velké povodně. Povodně vyvrcholily v noci z 29. na 30. července a hasičské sbory účinnými zásahy za obětavého nasazení svých členů zachraňovaly nejen ohrožený majetek, ale i životy lidí. Důkazem toho je i děkovný dopis okresního hejtmána v Jablonci nad Nisou ze dne 11. srpna 1897 zasláný starostům obcí okresu a představitelům hasičských sborů.

Hasičské sbory měly i vlastní zdravotnická družstva na svou dobu slušně vybavená zdravotními pomůckami

a materiálem a v některých případech měly sbory i pojiždná nosítka nebo dokonce i sanitní vůz. Veškerá administrativa sborů byla pečlivě vedena. Na schůzích byli členové seznamováni s novými poznatky v oblasti hašení požárů a záchranných činností.

Činnost „Tanvaldské okresní hasičské jednoty“ byla významnou měrou dotována zastupitelstvy okresů Tanvald a Rokytnice. Dotováno tak bylo poštovné, cestovní náklady inspektorů a povinné pojištění sborů. Ale i obce podporovaly sbory ze všech sil, ať už to bylo ročními příspěvky na činnost, platbami příspěvků okresní a zemské hasičské jednotě a do invalidní kasy nebo formou dotací a příspěvků na výstavbu hasičských zbrojnic, cvičných lezeckých stěn, požárních nádrží nebo na nákup zařízení.

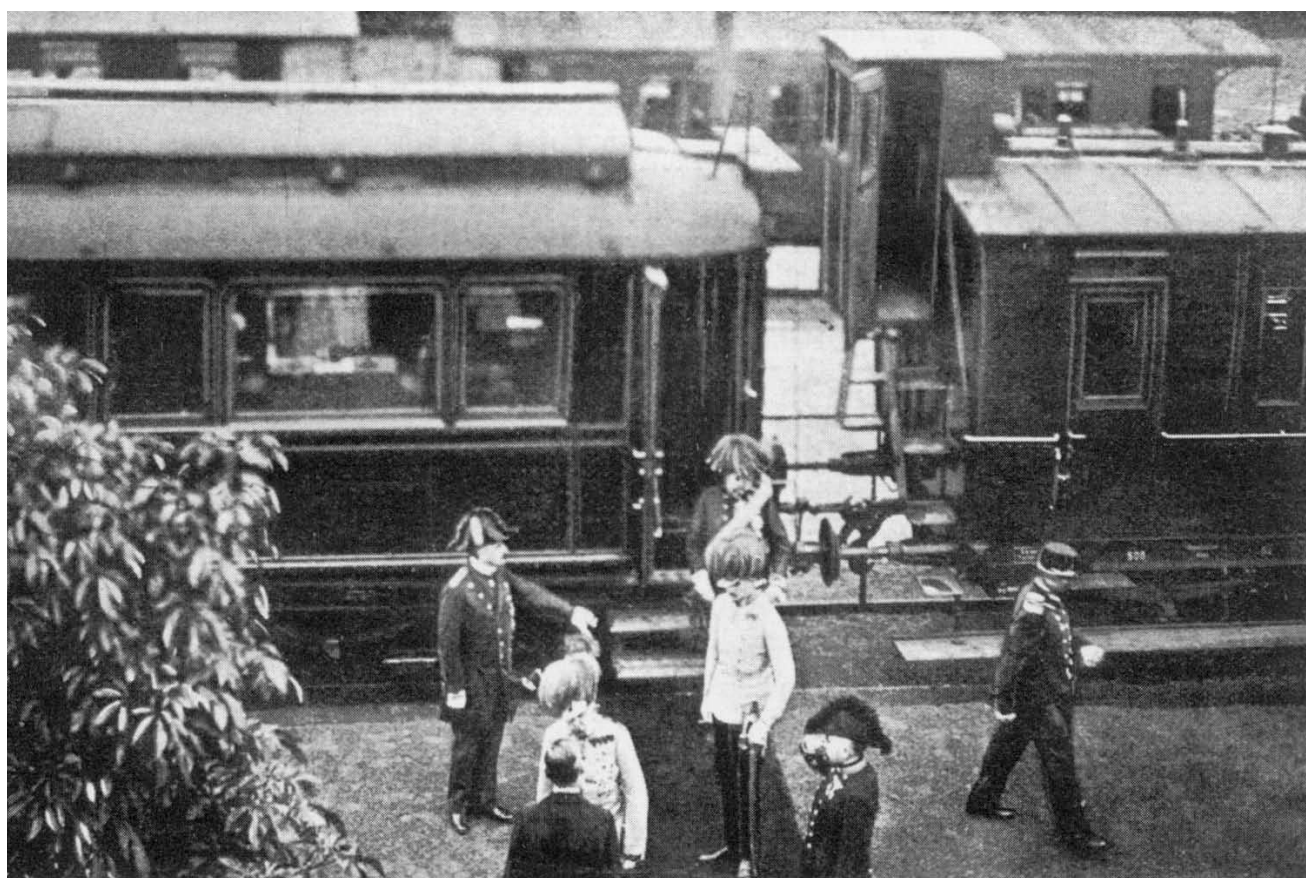
Zástupci zdejší jednoty se zúčastňovali zasedání a sjezdů zemské hasičské jednoty a byli vysíláni na různé kurzy. Získané zprávy a poznatky pak předávali svým sborům.

Jednota i hasičské sbory uctívaly monarchu a využívaly každou vhodnou příležitost vyjádřit mu věrnost a oddanost. Tak se například sbory Tanvaldské okresní hasičské

jednoty zúčastnily uvítání Jeho c. a k. Veličenstva dne 1. října roku 1891 při jeho zastávce v Rychnově u Jablonce nad Nisou. S vojenskou rychlostí byl na tuto událost vypraven z Tanvaldu zvláštní vlak. Za slunného podzimního rána vedly všechny cesty do Rychnova. Zde byla sváteční a radostná nálada. Monarcha byl řadami přítomných vítán provoláváním slávy a dlouhé zástupy hasičů objížděly. I když přání Tanvaldských, aby císař přistoupil až k nim, však dle jejich záznamů zůstalo nenaplněno, přesto krátká přítomnost monarchy, Jeho Veličenstva v Rychnově v nich vzbudilo patriotickou radost. Této události se zúčastnilo 643 hasičů jednoty, kteří se za hudebního doprovodu dvou kapel impozantním pěším pochodem v průvodu vraceli zpátky přes Jablonec nad Nisou a Smržovku (kde byly mimochodem přestávky na odpočinek a občerstvení) do Tanvaldu a Šumburku.

O 15 let později 24. června 1906 hasiči tanvaldské jednoty vypravili zvláštní vlak do Jabloneckých Pasek (tehdy Lázně Paseky), aby se zúčastnili slávy u příležitosti návštěvy Jeho Veličenstva císaře ve vzkvétajícím

Pokračování na str. 2

Vítání císaře Františka Josefa I. na nádraží v Jablonci nad Nisou dne 24. 6. 1906

městě Jablonec nad Nisou a vzdali Jeho Veličenstvu hold. Po příjezdu do Pasek se hasičské sbory jednoty seřadily do průvodu, do kterého byly včleněny dvě hudby, a pochodem se vydaly do města Jablonce. Pak vytvořily sbory špalír v Podhorské ulici, kudy se měl císař vydat na návštěvu firmy W. Klaar. Předseda jednoty a jeho zástupce měli dokonce to štěstí být Jeho Veličenstvu představeni. Po ukončení oficiální slávy uvítání císaře se hasiči Tanvaldské okresní hasičské jednoty nejdříve za doprovodu řízné hudby vydali v uzavřeném šiku zhlédnout slavnostně vyzdobené město Jablonec a pak se pochodem přemístili do Pasek, kde následovala polední přestávka. Ve 2 hodiny odpoledne se hasiči zformovali opět do spořádaného průvodu a za vyhrávání radostných skladeb střídajícími se kapelami dorazili za jednu hodinu na „Kreuzschenk“ (místo u silnice na vrcholu mezi Lučany a Smržovkou), odkud se po jednogodinové přestávce na svačinu a odpočinek vypravily jednotlivé oddíly nejkratší cestou do svým domovských obcí.

Obě popsané události zůstaly všem zúčastněným v radostných a stálých vzpomínkách.

16. srpna 1908 uspořádala Tanvaldská okresní hasičská jednotka při příležitosti svého výročního zasedání v Novém Světě oslavu 60. výročí vládnutí Jeho Veličenstva císaře. Účastníci jeli vlakem do stanice Strickerhäuser (dnes stanice Harrachov) a byli pak očekáváni a uvítáni místními hasiči u hostince Koruna (dnes penzion Koruna) na Novém Světě (dnes část Harrachova na příjezdu od Tanvaldu). Zde se shromažďovali i členové jiných místních spolků.

V 8 hodin 45 minut se průvod za zvuků patriotické hudby a v čele s vyzdobeným vozem s bustou císaře dal do pohybu. Na oslavě byli přítomni c. a k. okresní hejtman pan Fischer z Jilemnice, pánové okresní předsedající Müller a Patrmann, obecní zastupitelstvo v čele se starostou, výbor hasičské jednoty a další honorace. Po přivítání přítomných pronesl předseda Tanvaldské okresní hasičské jednoty pan B. Mitlehner slavnostní patriotickou řeč, v které vyzvedl význam dne a která byla přijata s nadšením a třikrát byla provolána sláva císaři. Pak kapela zahrála hymnu, byly vypáleny slavnostní salvy, které horskou ozvěnou hlásaly široko daleko tuto slávu. Pak c. a k.

Hasičská velitelská uniforma z počátku 20. století

okresní hejtman z Jilemnice dekoval 23 členů místních hasičů čestným uznáním a zdůraznil pochvalnými slovy význam a obětavý přístup hasičských sborů.

Velitel z Harrachova pan Mallin vzpomněl velkých zásluh starosty Harrachova pana Veita o hasiče a jako výraz díky a uznání mu předal čestný diplom.

Na konec této slavnostní části defilovaly jednotky před přítomnou honorací a průvod byl rozpuštěn.

Je na místě poznamenat, že vždy při císařových narozeninách a jmeninách se hasiči zúčastňovali oslavných bohoslužeb a různých slavností, aby tak vyjádřili svou oddanost císařskému domu.

Císař za své vlády hasičům obecně vždy dával najevo svůj obzvláštní zájem, podporu a péči. Jeho nejvyšším rozhodnutím ze dne **24. listopadu 1905** byly jako ocenění a vyzdvihnutí významu dobrovolných hasičů uděleny mnoha hasičům za 25 letou činnost na poli hasičství a záchranářství čestné medaile.

Z Tanvaldské okresní hasičské jednoty byla tato čestná medaile propůjčena celkem **535** kamarádům.

Z toho 33 z Albrechtic, 20 z Antonínova, 11 ze Žďáru, 17 z Desné, 23 z Jiřetína, 4 z Grüntalu, 23 z Harrachova, 26 z Isertalu (údolí k Jizeři), 10 z Klempolce, 17 z Mariánské hory, 76 ze Smržovky, 15 z Horního Polubného, 1 z Noviny, 61 z Polubného, 29 z Příchovic, 26 z Roketnice, 6 z Schierecke (dnes prostor v Desné kolem objektu „Sklář“), 1 ze Schlossbergu (osada Zámky u přehrady Souš), 40 z Šumburku, 19 z Tanvaldu, 13 z Tanvaldu – továrního sboru,

15 z Potočné, 2 z Dolní Smržovky, 3 z Dolního Kořenova – továrního sboru, 25 z Kořenova a 19 z Pustiny.

Jeho Veličenstvo císař podporoval hasičské sbory finančně i ze své nejvyšší soukromé kasy, a tak v průběhu 25 let obdržely sbory Tanvaldské okresní hasičské jednoty z uvedených zdrojů celkem 1.660,- K (jednotlivé sbory takto obdržely obnosy v rozpětí od 80 do 160 K, Tanvald 160 K).

Při příležitosti svého 25 letého výročí hodnotila Tanvaldská okresní hasičská jednotka svou činnost jako úspěšnou a prospěšnou obyvatelstvu.

Hasičská uniforma z počátku 20. století

Historie dobrovolných hasičů v Tanvaldě do roku 1910

V roce 1874 se sešlo několik schopných mužů z Tanvaldu a Dolní Smržovky, a to jmenovitě pánové: Franz Fischer, Wendelin Heiderich, Josef Haupt, Heinrich Huyer, Josef Pochman, Heinrich Rößler, Anton Endler, aby založili hasičský spolek. **Konstituování spolku mohlo být provedeno již začátkem dalšího roku, neboť statut byl schválen rozhodnutím vysokého c.a k. státního zastupitelství č. 6374 z 5. února 1875.** Jelikož obec Tanvald poskytla hasičskému spolku příspěvek ve výši 400,- K a uspořádaná sbírka v obci byla úspěšná, bylo možno ještě v témže roce zakoupit dvoukolovou ruční stříkačku a 12 lezeckých výstrojí.

Prvním korporativním vyrukováním tanvaldských hasičů byla účast na župním sjezdu „Liberecké župní hasičské jednoty“, který se konal ve Frýdlantu v Čechách.

K prvnímu zásahu u požáru došlo údajně až v roce 1876, a to při požáru tanvaldské přádelny.

Lezecký objekt s věží byl postaven **v roce 1877** a nacházel se pravděpodobně v místě, kde dnes stojí budova gymnasia. **V roce 1878** věnovalo Jeho Veličenstvo císař František Josef I. tanvaldskému sboru obnos ve výši 160,- K. Do spolku patřili i členové ze Žďáru, a proto bylo nezbytné zakoupit ještě jednu dvoukolovou stříkačku, která byla předána do Žďáru.

Obec Tanvald podpořila tento krok částkou 200,- K. Až poté, kdy byl **ve Žďáru v roce 1882** z důvodu příliš velké vzdálenosti založen vlastní hasičský spolek, byla stříkačka stažena zpět do Tanvaldu.

V roce 1884 byl Tanvald vybrán k uspořádání župního sjezdu Liberecké župní hasičské jednoty. Ten se konal v Tanvaldě 8. a 9. září. Díky jednoznačné soudržnosti hasičů, velkorysé podpoře obce a podpoře a pochopení obyvatelstva proběhl sjezd tím nejslavnostnějším a nejdůstojnějším způsobem.

V roce 1885, v roce 10. výročí založení

spolku hasičů, byla uspořádána oslava.

V roce 1886 byla v Horním Tanvaldě postavena nová hasičská zbrojnice.

V roce 1888 se sbor rozšířil o další čet, která územně údajně pokrývala prostor mezi Horním a Dolním Tanvaldem.

V roce 1889 byla zřízena zdravotnická skupina a pod vedením obecního lékaře pana MUDr. Josefa Mohra byl proveden její zdravotnický výcvik. Její velení u požárů bylo rozhodnutím starosty obce s okamžitou platností přeneseno na velitele hasičského sboru. Okresní jednotka věnovala sboru dvě kompletně vybavené zdravotnické brašny.

V roce 1890 byly zavedeny nové poplachové signály. Dále se ukázalo být nezbytným, pořídit do budoucna stříkačku na parní pohon.

V roce 1892 byla od firmy Petzold v Bautzen (v Budyšině) za obnos 4.600,- K zakoupena jednoválcová parní stříkačka. Potřebné hadice a spojky stály dalších 1.400,- K. Obec přispěla k nákupu částkou 1.200,- K a z fondu reálné podpory byla obdržena částka ve výši 700,- K. Pro novou stříkačku nechala obec postavit hasičárnu.

V roce 1892 byl písemně zakotven disciplinární pořádek ve sboru. V Horním Tanvaldě proběhlo velmi dobře zorganizované shromáždění delegátů. 4.čety byla přidělena stříkačka 3.čety. Požárního školení a výcviku v Liberci se zúčastnil hasič sboru pan Johann Schmidt.

Pro stříkačku 4. čety nechala obec na své náklady postavit hasičárnu.

V roce 1894 vstoupil spolek tanvaldských hasičů do „Kasy úmrtí“ Zemské hasičské jednoty v Čechách. Za pomoc při hašení požáru obytného domu ve Žďáru, který patřil firmě Isaak Mautner a syn, věnovala tato firma spolku tanvaldských hasičů 100,- K a zároveň jako projev uznání vstoupila do spolku jako přispívající člen s platbou ročního příspěvku ve výši 20,- K.

Dále obdržel spolek od majitelů

tanvaldské přádelny 200,-K za pomoc při hašení skladu a obytného domu.

V roce 1895 byl zakoupen výsuvný žebřík. K zaplacení poslední splátky za parní stříkačku byla přijata půjčka od Tanvaldské obecní spořitelny.

V roce 1896 byli požární inspektor Franz Fischer a velitel sboru Reinhold Bartel za své zásluhy o spolek jmenováni čestnými veliteli.

V roce 1897 se stal čestným členem starosta pan Heinrich Stieglitz. Po katastrofálních povodních 29. července održeli členové Anton Marschatka, V. Rasch, Karl Wawersich, Emil Swarowski, Hugo Swarowski, Robert Vater a Gustav Friedrich za mimořádné záchranářské výkony a poskytnutí pomoci písemná uznání od vedení politického okresu.

V roce 1898 byly pořízeny pracovní blůzy pro lezeckou čet, a obsluhu parní stříkačky.

V roce 1899 spolek vzpomenu památky zesnulého prezidenta „Zemské ústřední hasičské jednoty“ pana G. Dobrowolského. Bylo rozhodnuto o pořízení výkonnější hasičské stříkačky.

V roce 1900 bylo oslaveno 25. výročí založení spolku. 13 ještě žijících spoluzakladatelů obdrželo diplomy. Byli to pánové: Franz Fischer, Robert Förster, Wendelin Heidrich, Reinhold Bartel, Anton Görner, Wilhelm Haupt, Josef Krause, Karel Johann Staffen, Emilian Huyer, Ferdinand Preußler, Franz Thorandt, Wilhelm Hoffmann a Johann Feix.

V roce 1902 byly pořádány po více večerů přednášky a prohlížely se obrázky týkající se osvobozené války Búrů, toto přineslo čistý výnos 200,68 K (pozn. Búrové, žijící koncem 19. století v Búrské republice v Jižní Africe, byli potomky holandských přistěhovalců. Búrové odešli pod britským tlakem do vnitrozemí a založili státní útvary – republiky Natal, Transvaal a Oranžský svobodný stát). Dále paní Else Bartelová darovala spolku smuteční prapor.

Byl uspořádán druhý zdravotnický kurz a výcvik pod vedením pana MUDr. Aloise Paula Klimka. Kurzu a výcviku, který byl pořádán v Šumburku nad Desnou Tanvaldskou okresní hasičskou jednotou, se zúčastnili tři členové tanvaldského sboru.

V roce 1903 byla stříkačka zakoupená u firmy Linser v Liberci přidělena 5. četě v Dolním Tanvaldu a byla umístěna v domě pana Roberta Feixe.

V roce 1905 byl pan MUDr. Alois Paul Klimek ze Šumburku nad Desnou za zásluhy o spolek jmenován čestným členem. Pod jeho vedením se uskutečnil třetí zdravotnický kurz a výcvik.

Důstojným způsobem bylo vzpomenu 30 let existence hasičského spolku v Tanvaldu.

24. června 1906 se tanvaldští hasiči spolu s ostatními korporativně zúčastnili vítání císaře v Jablonci nad Nisou.

V roce 1907 bylo pořízeno 10 žárovzdorných roušek nebo zábran. Byl proveden kurz pro velení. Na školení organizovaném pro kronikáře spolků okresní jednotou se zúčastnil pan Franz Doschek.

V roce 1908 za účast na hašení požáru továrny „Joh. Priebisch Erben“ obdržel spolek 250,- K.

V roce 1909 pobýval jeden člen hasičského sboru 28 dní ve Františkových Lázních. 15 členů spolku obdrželo čestnou medaili za 25 let trvající záslužnou službu u hasičů věnovanou Jeho Veličenstvem císařem.

Nejvyššími představiteli hasičského spolku a veliteli byli:

Franz Fischer od 1875 do 1885
Heinrich Fischer od 1885 do 1886
Franz Fleischmann 1886
Reinhold Bartel od 1886 do 1896
Johann Stecker od 1896 do 1898
Reinhold Bartel 1898 do 1902
Pius Schubert od 1902 do 1905
Karl Wawersich od 1905 do 1906
Otto Fischer od roku 1906 až minimálně do roku 1910

Fotografie z oslav 50. výročí založení dobrovolných hasičů v Tanvaldě z roku 1925

Historie hasičského spolku Šumburk nad Desnou

V roce 1883 bylo v Šumburku nad Desnou přistoupeno k přípravám k založení dobrovolných hasičů. Podnět k založení dali pánové Alois Pannitschka, Josef Podwesky a August Stumpe jun. Tito pánové také svolali schůzi, na které se přihlásil značný počet občanů k členství v novém spolku. Členy zakládacího výboru byli pánové: Josef Friedrich (tehdejší starosta), Julius Biemann, Wilhelm Hamburger, Alois Pannitschka, Josef Pochmann, Josef Podwesky, Heinrich Stieglitz, August Stumpe jun., Johann Ulmann a Ferdinand Bogel. Jmenování pánové vypracovali statut, který byl rozhodnutím vysokého c. a k. státního zastupitelství ze dne 14. února 1884 schválen. 25. březen 1884 je třeba pokládat za oficiální datum založení dobrovolného hasičského sboru v Šumburku nad Desnou, neboť tento den proběhla zakládací valná hromada. Na této zakládací valné hromadě byl zvolen velitelem pan Alois Pannitschka a jeho zástupcem byl zvolen pan August Stumpe jun. Sídlem velení hasičského sboru byl dle stanov vždy Dolní Šumburk. Později byli zvoleni 4 členové správní rady z Dolního Šumburku, 2 z Horního Šumburku a 2 z valné hromady.

Aby byly uhrazeny nezbytné náklady spojené se založením sboru, byla uspořádána v obci a přilehlých obcích sbírka, která v krátké době vynesla pozoruhodný obnos ve výši 4.039,- K.

Obecní zastupitelstvo odsouhlasilo sboru roční podporu ve výši 200,- K. Jako první pomůcky a zařízení byly pořízeny: 12 lezeckých výstrojů, (v roce 1888 jejich počet byl zvýšen na 20), potřebný počet žebříků, pojezdná stříkačka a dvě přenosné ruční stříkačky s příslušenstvím. Sbor se rozděloval do

následujících skupin: 1.četa jako lezecká, 2. četa Dolní Šumburk, vybavená jednou stříkačkou na parní pohon a dvěma ručními stříkačkami, 3. četa Horní Šumburk, vybavená dvěma ručními stříkačkami, 4.četa Český Šumburk, vybavená jednou ruční stříkačkou, 5.četa zajišťující bezpečnostní službu a zároveň sloužící jako rezerva. Zároveň spolek měl oddíl mobilních hlásných a zdravotnické družstvo, které mělo k dispozici kromě několika brašen se základním zdravotnickým materiálem ještě dvě polní nosítka, pojezdné nosítko od Červeného kříže a vůz na transport nemocných.

Spolkem v roce 1891 pořízena parní stříkačka, která byla vyrobena ve strojírně v Bautzenu (Budyšin), dodávala za minutu 750 litrů vody! Zde je na místě zmínit, že hasičský sbor v Šumburku byl prvním venkovským hasičským sborem v Rakousku, který byl vybaven parní stříkačkou.

Obzvláštní dík patřil starostlivému obecnímu zastupitelstvu, které hasičský sbor velkoryse a trvale podporovalo. Pro Dolní Šumburk nechalo obecní zastupitelstvo vybudovat kamennou hasičárnu a pro Horní Šumburk a Český Šumburk dřevěné stavby hasičáren. Později byl pro lezecké družstvo vybudován dvoupatrový objekt.

V roce 1893 schválilo obecní zastupitelstvo po dobu tří let mimořádný příspěvek ve výši 600,- K, a to za účelem vykoupení přileb a opasků ze soukromého vlastnictví členů sboru, a to proto, aby od té doby byli všichni členové sboru vystrojeni a uniformováni pouze prostředky spolku. Příznivý stav fondu na pohřby a hudbu dovolil, aby od roku 1890 mohl být zvýšen příspěvek při úmrtí člena na 60,- K.

25. července 1908 spolek prostým, ale slavnostním způsobem oslavil 25. výročí založení.

V předvečer dne výročí proběhlo kamarádké setkání, posezení členů hasičského sboru, kde byla vzpomenu-ta činnost za celou dobu své existence a hodiny ubíhaly v přátelském duchu vzájemné debaty. Následujícího rána proběhl slavnostní ceremoniál, na kterém předseda hasičské jednoty pan Franz Fischer vyznamenal 33 členů sboru, kteří byli činní celých 25 let, čestnými medailemi. Zároveň bylo při této příležitosti 9 členům valnou hromadou uděleno za velké zásluhy o spolek čestné členství a byl jim předán čestný diplom.

Odpoledne stejného dne byl podniknut spolkový výlet s hudbou do Horního Tanvaldu k čestnému členu a zasloužilému předsedovi hasičské jednoty k panu Franzi Fischerovi.

Díky příznivému průběhu jedné letní slavnosti byl sbor schopen zřídit tzv. fond na blůzy. Každý kamarád obdržel z tohoto fondu 5,-K na pořízení lehké parádní hasičské blůzy. Ani hudba spolku nepřišla zkrátka, členům hudby byla pořízena nová saka. Šumburský sbor měl také rozsáhlou sbírku knih.

Záležitosti sboru byly vyřizovány za dobu 25 letého působení na 28 valných hromadách, 129 zasedáních správní rady a velení, 102 a 64 zasedáních výboru a mužstva.

Proběhlo 124 lezeckých, 148 s použitím stříkaček a 29 hlavních cvičení sboru. O zdravotní družstvo se starali a školili ho lékaři, v prvních letech existence spolku pan Dr. Josef Mohr a později pan Dr. Klimek. Zdravotnické družstvo zasahovalo při různých příležitostech.

Při založení v roce 1884 měl sbor dobrovolných hasičů Šumburk nad Desnou 121 činných a 10 přispívajících členů. V roce 1910 měl sbor jednoho čestného velitele, 9 čestných členů, 49 přispívajících členů a 177 výkonných (cvičících) členů.

Od dob založení sboru byl „úřad“ velitele obsazen následujícími pány:

Alois Pannitschka od 1884 do 1887

Josef Pannitschka od 1887 do 1894

Dr. A. P. Klimek od ledna 1894

Hasičská policie působila v obci důsledně a přísně, měla přehled o dění v obci a prováděla pravidelné preventivní požární prohlídky.

Při ohlédnutí za 25 letou činností hasičů v Šumburku nad Desnou v roce 1910 konstatovali, že tak, jako v jiných sborech v okolí, se rekrutují i zde členové sboru v první linii z řad dělníků s výjimkou pouze několika málo členů střední třídy. Přáním bylo, aby do této záslužné práce a služby pro městy a jeho občany dali své síly a schopnosti i občané z dalších skupin obyvatelstva a stali se členy hasičského spolku.

Hašení požáru v 19. století

Historie hasičů v Tanvaldě – tovární sbor

Už v roce 1849, tedy 24 let předtím, než měla Tanvaldská přádelna bavlny hasičský sbor na úrovni dle tehdejších zvyklostí, disponovala dvěma velkými čtyřkolovými stříkačkami, jakožto několika malými ručními přenosnými stříkačkami (nosili se na zádech s obsahem cca 10 litrů vody a stříkalo se pomocí pumpičky), odpovídajícím počtem požárních háků a žebříků, koši na vodu a dalšími jednoduchými hasebními prostředky.

Zaměstnanci byli přiděleni k tzv. hasičské službě. Každý zaměstnanec, kterému byl přidělen takový úkol, měl na svém pracovišti tabulku s přesným popisem činnosti, kterou má vyvíjet při vyhlášení požárního poplachu nebo při vypuknutí požáru. Každý rok se provádělo jedno hlavní cvičení s použitím stříkačky. Při této příležitosti byly všechny prostředky k hašení zkontrolovány a přezkoušeny, případně opraveny, aby byly připraveny k okamžitému použití při požáru. Tehdejší technický ředitel pan Jakob Zollinger, který byl za požární ochranu odpovědný, za svého dlouholetého působení v Tanvaldě vždy dbal na to, aby při pořizování hasebních prostředků byly vždy zakoupeny opravdu praktické a kvalitní věci. Na tovární požární družstvo tak bylo nahlíženo jako na velmi dobře vyzbrojené.

Od roku 1849 do roku 1873 muselo požární tovární družstvo mnohokrát zasahovat při pouhých zahořeních nebo i při větších požárech. Zejména v prvních letech své existence byla privátní firma „C. a k. Tanvaldská přádelna bavlny“ jedinou firmou v okolí, která měla skutečně použitelné hasební prostředky. Z větších požárů, ke kterým v uvedenou dobu došlo, stojí za zmínku požár tanvaldské strojírny v srpnu 1852, požár továrny pánů „Johann Priebisch Erben“ ve Smržovce v prosinci roku 1853, požár přádelny lnu pana Franze Rößlera v Potočné v prosinci 1867, požár dolní továrny pánů „Johann Priebisch Erben“ v srpnu 1868 a požár u pana Silvestra Nitsche v Potočné 1873.

Jelikož stav požární výbavy a organizace požární ochrany přestala odpovídat potřebám doby, průmysl na Tanvaldsku se stále intenzivněji rozvíjel a také v obcích se začaly zakládat hasičské spolky a sbory, bylo po požáru v únoru 1873 rozhodnuto zřídit pro tanvaldské tovární hasičský sbor organizovaný a vystrojený

dle nejnovějších poznatků a požadavků. **A tak vznikl oficiálně v roce 1873 tovární hasičský sbor v Tanvaldě.**

Tovární hasičský sbor se skládal ze složek, které byly zřízeny v jednotlivých provozech, přádelně, tkalcovně a strojírně, v těchto oddílech byli nejvhodnější a nejschopnější dělníci. Veliteli a zástupci velitelů těchto oddílů, čet a rot byli mistři nebo úředníci.

Nejvyšší instancí továrního hasičského sboru bylo ředitelství firmy. Veškerou výstroj a hasební techniku nakoupila firma. Prvním velitelem nově zřízených hasičů byl až do roku 1881 technický vedoucí provozu strojírny pan Otto Müller. V letech 1873 až 1881 se tovární hasičský sbor zúčastnil velmi účinně hašení mnoha požárů v obci i v provozech. Největšími požáry v uvedené době byly: požár v tanvaldské přádelně v únoru roku 1876, požár budovy pošty v roce 1880 a požár nádražního skladu v červnu 1880.

Od roku 1882 do roku 1886 byl velitelem továrního hasičského sboru technický ředitel Tanvaldské přádelny bavlny pan Otto Pahl, který ale v roce 1886 musel ze zdravotních důvodů odstoupit a předal velení svému tehdejšímu zástupci panu A. Lentzovi, který vykonával tuto funkci velmi dlouho, ještě i v roce 1910. V roce 1910 tovární hasičský sbor měl 55 členů.

V letech 1882 až 1894 tovární hasiči zasahovali u těchto významnějších požárů: ve svárovské přádelně, v obchodu u obchodníka pana Heinricha Stieglitze (pozn. pozdějšího starosty) v Tanvaldě, v objektu ve dvoře restaurace „U Dubu“ v Potočné, menšího požáru v tanvaldské přádelně v roce 1886, ve mlýně v Haraticích v dubnu 1887, druhého požáru tanvaldské přádelny v roce 1888, ve skladu modelárny tanvaldské strojírny v dubnu 1893, ve výrobně zápalek ve Žďáru, u požáru velkého dřevěného skladu bavlny tanvaldské přádelny, dalšího přistaveného skladu a starého obytného domu 11. srpna 1894 a u celé řady menších požárů a zahoření at' už v obci, nebo v továrních provozech.

V roce 1895 byla sboru od firmy Wwe. Knaust ve Vídni zakoupena nová tříválcová parní stříkačka velikosti II.

V roce 1896 v březnu hořela kůlna vedle školy v Dolním Tanvaldu a při požáru hostince „U Města Benátek“, rovněž

Parní stříkačka Knaust :

Roku 1867 vyrobila v rakousko-uherské monarchii firma Knaust ve Vídni první parní hasičskou stříkačku typu „Dunaj“ s dvěma válci ve vislých zástavbách. I přes dobrou funkčnost nebyla sériová výroba kvůli nízké poptávce nikdy zahájena. Až v roce 1883 se zrodil u firmy Knaust ve Vídni model s třemi válci rovněž ve vislých zástavbách (na obrázku). Od té doby se stavěl u firmy pouze tento typ parní stříkačky, který měl výhodu tichého a klidnějšího chodu. Tato parní stříkačka mohla pracovat v režimu od 30 do 200 otáček za minutu.

v březnu 1896, byla poprvé použita nová parní stříkačka, ve stejném roce hořela i přádelna bavlny August Pannitschka v Šumburku nad Desnou a hořel dřevěný obytný dům v Popelnicích.

V roce 1897, 29. července zasahoval tovární sbor při velké povodni.

V říjnu roku 1898 hořela tkalcovna firmy Johann Liebig a Co. ve Svárově.

30. července 1900 se tovární sbor zúčastnil oslav 25. výročí založení dobrovolných hasičů v Tanvaldě.

V dubnu roku 1901 hořela v Haraticích správní budova mlýna firmy Johann Liebig a Co., došlo k malému požáru tanvaldské přádelny a dne 27. června 1901 došlo k velkému požáru tanvaldské tkalcovny.

V lednu roku 1905 hořela haratická přádelna bavlny firmy Johann Liebig a Co. a 30. července 1905 se oslavovalo 30 let dobrovolných hasičů v Tanvaldu. 24. června 1906 se tovární sbor vypravil do Jablonce nad Nisou vítat Jeho Veličenstvo císaře Františka Josefa I.

V letech 1906 a 1907 zasahoval tovární sbor zejména při povodních.

15. července 1908 hořela stará přádelna bavlny firmy pánů Johann Priebisch Erben ve Smržovce. Dále se v roce 1908 tovární sbor zúčastnil odhalení pomníku císaři v Horním Tanvaldu. V roce 1908 tovární sbor také získal další pojízdnou ruční stříkačku a byl vybaven novými výstrojnými součástmi. 24. listopadu 1909 došlo k velkému požáru v tanvaldské přádelně.

Stará ruční pumpa - obdoba dnešního hasičského přístroje, používala se v době kdy ještě nebyly hasičské sbory

Stará proudnice používaná až do konce 30. let 20. století

Na přelomu 19. a 20. století byly hasiči používány dřevěné žebříky na dvukolovém vozíku

Na obrázku je ruční požární stříkačka umístěná na dvukolovém vozíku z roku 1867, vyrobená dle systému Metz. Ve své době byla považována za vysoce moderní zařízení k hašení požárů.

Stará trumpeta používaná hasiči na přelomu 19. a 20. století k signalizaci

Hasiči v Tanvaldě dnes mají moderní techniku

Dle dochovaných materiálů byl v Tanvaldě 16. 6. 1929 založen nový český hasičský sbor, a to vedle původního sboru z roku 1875. Při založení měl sbor 64 členů, z toho 4 ženy.

Průvážnou motorovou stříkačku od fy Stratilek z Vysokého Mýta, která měla na tehdejší dobu vysokou technickou úroveň, zakoupil sbor 9. srpna roku 1930 z prostředků získaných sbírkami a dary.

V současnosti jsou v Tanvaldě tři sbory dobrovolných hasičů: Tanvald-Šumburk, Horní Tanvald a Tanvald-Žďár. Tanvaldské sbory dobrovolných

hasičů zajišťují asistenční hlídky v době zvýšeného nebezpečí požáru nebo při shromáždění většího počtu osob. Podílí se na zpracování a udržování dokumentace požární ochrany. Provádí prohlídky budov v majetku Města Tanvald. Zásahová jednotka má 26 členů. Zajišťuje hašení požárů a záchranné práce. Sbory dobrovolných hasičů zajišťují opravy a údržbu výzbroje, výstroje, svěšené techniky a údržbu požárních zbrojnic. Zabezpečují 9 ohlašovatelů požáru, školení a výcvik zásahových jednotek.

Nynější velmi dobrá spolupráce s Městským úřadem Tanvald, starostou

Petrem Polákem, tajemníkem Richardem Seidelem, ale i se zastupitelstvem města se projevuje ve velmi dobrém vybavení technikou. Výjezdová jednotka města SDH Tanvald – Šumburk, do jejíž působnosti spadá oblast od Nové Vsi, Josefova Dolu, Kořenova, Harrachova i Zlaté Olešnice, s možností výpomoci v Polsku, získala v prosinci roku 2004 pohotovostní vozidlo Fiat Ducato a novou cisternovou stříkačku na podvozku Mercedes Unimog 5000. Nový hasičský vůz Mercedes na Šumburku je jediný svého druhu v regionu, stejný mají v České republice pouze v Trutnově a v Olo-

mouci. Jde o speciální silniční a zároveň terénní vozidlo s pohonem na všechna čtyři kola, které dobře vyhovuje místnímu kopcovitému terénu. Hasičský vůz v hodnotě 6 100 000 korun zakoupilo město Tanvald za přispění státní dotace ve výši dvou milionů korun.

Sbory dobrovolných hasičů pomáhají také při kulturních a společenských akcích, při sběru železného odpadu nebo při mytí vozovek ve městě. Několik let je velmi dobrá sportovní činnost soutěžních družstev Tanvaldu-Šumburku i Horního Tanvaldu v hasičských soutěžích a v superpoháru, kde jsou zapojena nejlepší družstva Libereckého kraje. Také dětská družstva dosahují dobrých výsledků. Horní Tanvald spolupracuje již dlouho s partnerským hasičským sborem ve Wittichenau a Tanvald-Šumburk nyní nově navazuje partnerství s polskými Marcinovicemi.

Všichni členové tanvaldských sborů dobrovolných hasičů i dnes v roce 2005 ctí staré hasičské heslo:

„Sobě ku cti, bližnímu k ochraně a vlasti k oslavě!“

Hasičské sbory v roce 2005

Sbor dobrovolných hasičů Tanvald-Šumburk

Muži (39), ženy (13), děti (16, včetně malých čekatelů) – celkem 68 členů

Starosta: Pavel Morávek

Náměstek starosty: Pavel Kadaš

Velitel: Miroslav Patera

Zástupci velitele: Petr Malý, Petr Benkő

Jednatel: Zdeněk Hermoch

Hospodář: Ota Řeřábek

Revizori: Ota Svárovský, Stanislav Koldovský

Preventista: František Tykalský

Strojník: Rudolf Palme

Referentka žen: Iva Svárovská

Referentka mládeže: Dominika Pospíšilová

Organizační referent: Roman Šarkozi

Referent MTZ: Miroslav Pohořalý

Referent CO: Václav Sklenička

Kronikář: Václav Pavlata

Člen výboru: Jan Benkő, st.

Sbor dobrovolných hasičů Horní Tanvald

Muži (28), ženy (18), děti (8) – celkem 54 členů

Starosta: Jan Brumlich

Náměstek starosty: Ladislav Jedlička

Velitel: Vladimír Šourek

Zástupce velitele: Petr Jedlička

Jednatelka: Naděžda Kolníková

Hospodářka a kronikářka: Jana Hlavatá

Strojník: Karel Bukvic

Referent mládeže: Zdeněk Kolník

Revizor: Vladimír Horák

Sbor dobrovolných hasičů Tanvald-Žďár

Muži (15) žena (1) celkem 16 členů

Starostka: Martina Kániská

Náměstek starosty: František Sommer

Velitel: Jaroslav Káninský

Hospodář: Pavel Hnídek

Strojník: Radim Káninský

Referent MTZ: Jan Sieber

Pavel Morávek
starosta dobrovolných hasičů
Tanvald-Šumburk nad Desnou

Cisternová stříkačka na podvozku Mercedes UNIMOG 5000 je jediná svého druhu v regionu

Kolektivní foto ze slavnostního předání hasičského vozu UNIMOG 5000 v prosinci roku 2004